

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата психологічних наук, доцента,
завідувачки кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка**

Котлової Людмили Олександрівни

на дисертацію Цьомик Христини Богданівни

«Психологічні особливості емоційної значущості

подружніх взаємин»,

подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в

галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

за спеціальністю 053 «Психологія»

Одним із головних чинників, який визначає напрям розвитку сім'ї, є задоволеність шлюбом. Натепер до числа дуже важливих наукових проблем належить проблема побудови щасливих, гармонійних та ефективних подружніх стосунків. Кожна сім'я на різних етапах розвитку стикається із такими ситуаціями, які суб'єктивно сприймаються як важкі, кризові, тобто ті, які порушують звичайний хід життя. Тому дисертаційне дослідження Цьомик Христини Богданівни, що присвячене психологічним особливостям емоційної значущості подружніх взаємин є актуальним та значущим для сучасної психологічної науки та практики.

Визначення мети, предмета та об'єкта дослідження свідчать про належний науковий рівень авторки дисертації. Завдання дослідження сформульовані відповідно до мети – теоретично проаналізувати феномен емоційної значущості взаємин подружжя; емпірично дослідити психологічні особливості емоційно значущих подружніх стосунків на різних етапах подружнього життя; обґрунтувати, розробити модель та апробувати програму психологічного супроводу оптимізації емоційної значущості подружніх взаємин. Для реалізації завдання доцільно вибрані та застосовані методи дослідження.

Завдяки проведеному ретельному аналізу психолого-педагогічної літератури та порівнянні різних підходів розкрито сутність понять «емоційна значущість»; «емоційна значущість взаємин»; «емоційна значущість

подружніх взаємин». Авторкою представлено змістову наповненість емоційної значущості подружніх взаємин за трьома параметрами, кожен з яких має свої конструкти: емоційнопочуттєвий, структурними компонентами якого є емоційна палітра (близькість, пристрась, вірність), емпатія, довіра, емоційна зрілість; ціннісномотиваційний, який складається з афіліативності, ціннісної єдності партнерів та прив'язаності у дорослих, і конативний, до якого входять вербальна та невербальна комунікація партнерів, патерність взаємин: традиції, турбота.

Результати вирішення другого завдання дослідження, дозволили обґрунтувати критерії ЕЗПВ (відвертість, надійність, рефлексивність). Охарактеризовано їх показники та виведено авторські рівні (автономний, симбіотичний та залежний). Зоною толерантності в нашому експерименті вважається саме симбіотичний рівень, а два інших рівні є негативними модульностями нашого феномену, оскільки конструкти на цих рівнях мають занижений чи завищений ресурс.

Цінною є авторська модель розвиненості емоційної значущості подружніх взаємин, де графічно представлено взаємозв'язок всіх означених теоретично та досліджуваних емпірично параметрів і конструктів феномену, а також критерії та рівні, які є переважаючими та комфортними для сімей з відповідним стажем подружнього життя.

Отримані кількісні дані на етапі констатувального експерименту засвідчили недостатню розробленість певних складових ЕЗПВ та необхідність пошуку шляхів, методів і засобів щодо оптимізації досліджуваного феномену з метою підвищення задоволеності шлюбом на що і був спрямований третій розділ роботи. Авторкою дисертації було розроблено програму психологічного супроводу оптимізації емоційної значущості подружніх взаємин. Розроблена програма була апробована.

Вирішення останнього завдання полягало у розробці методичних рекомендацій психологам-консультантам щодо роботи з сім'ями в плані активізації симбіотичності подружніх взаємин. Одержані кількісні дані

унаочнено в таблицях і рисунках. Висновки є логічними і ґрунтовними, їх зміст повною мірою розкриває здобутки дисертації.

Загальний аналіз змісту дисертації підтверджує наукову новизну, теоретичне та практичне значення дослідження, що свідчить про високий науково-дослідницький рівень, самостійність та цілісність роботи. Результати дослідження можуть використовуватися науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти під час викладання таких освітніх компонент як: «Психологія емоційно близьких взаємин», «Психологія емоцій», «Психологія сім'ї та сімейне консультування», «Інтимно-особистісне консультування» тощо, а також практичними психологами та психологами-консультантами.

Основні результати дисертації повною мірою висвітлені в публікаціях автора, їх кількість та обсяг відповідають вимогам щодо публікацій результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Варто відмітити широку географію апробації результатів дослідження на Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. В змісті анотації повною мірою висвітлено основні положення дисертації. Стиль викладу наукових положень, результатів і висновків є доступним для сприймання.

Згідно проведеного аналізу змісту дисертації, дотримання автором вимог академічної доброчесності вбачається в наданні повної та достовірної інформації про авторів ідей, тверджень і результатів, які розглядалися й аналізувалися в дослідженні, а також про авторів використаних методик із посиланнями на відповідні джерела.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Цьомик Христини Богданівни, відзначимо окремі дискусійні питання та побажання:

1. На нашу думку, варто більш ширше представити результати порівняння задоволеності/незадоволеності шлюбом взаємності від типу емоційної знаущості.

2. Цінним для психологічної практики було б опублікувати методичні рекомендації щодо психологічного супроводу оптимізації емоційної значущості подружніх взаємин.

3. Дослідження було б більш ґрунтовним якби представити результати задоволеності шлюбом окремо по чоловікам та по жінкам.

Втім висловлені дискусійні питання і побажання принципово не знижують загальну позитивну оцінку дисертації, що містить наукові результати про психологічні чинники становлення корпоративної культури майбутніх фахівців.

Дисертація «Психологічні особливості емоційної значущості подружніх взаємин» відповідає спеціальності 053 «Психологія», вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії», затвердженого постановою Кабінетів Міністрів №44 від 12 січня 2022 року, а її авторка, Цьомик Христина Богданівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія».

Офіційний опонент:

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувачка кафедри психології,
логопедії та інклюзивної освіти
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Людмила КОТЛОВА

Підпис Л.О. Котлової засвідчую
проректор з наукової і міжнародної роботи,
кандидат економічних наук, доцент

Тетяна БОЦЯН